

stichting werkgroep
milieubeheer rhenen

1992 nr. 2

NIEUWSBRIEF

D. P. van der

secr.	W. Cobben Utrechtsestraatweg 7 3911 TR RHENEN 08376-12147
penningm.	L. Deurvorst Beukenlaan 20 3911 XK RHENEN
gironr.	2911077

Inhoudsopgave

Berichten over de Rhenense natuur	3
Gratis Stikstofbemesting	7
De gemeente ziet geen heil in het klimaatverbond	8
Bijzondere tuinen	10
De GFT container --- reacties en tips	11
Tuintips	13
Van de penningmeester	13
Cursus "Milieu in en rond het huis"	14
Milieubewust leven	17
Milieunummers	20

Berichten over de Rhenense natuur.

Als lid van onze milieuwergroep ben ik vooral geïnteresseerd in zaken betreffende de natuur, of konkreter stel ik voortdurend de vraag: hoe staat het met de overlevingskansen van onze wilde planten en dieren? Dat die vraag nijpend is, blijkt wel uit de voortdurende en ook wel toenemende berichten over het verdwijnen van soorten (zie bijv. Natuur en Milieu van maart 1991, met zeer verontrustende getallen).

Vandaar ook mijn vele activiteiten in andere verenigingen, zoals de KNNV ofwel Vereniging voor Veldbiologie afd. Wageningen en omstreken, voor de Vlinderstichting, voor het Utrechts Landschap, de Floron (planteninventarisaties), lezingen voor o.a. Groei en Bloei (zet wilde planten in je tuin!), enz. In onderstaande bericht ik over enkele hoofdzaken:

1. De zomer was schitterend, en dat komt goed uit als je veel in de natuur bezig bent. In zon en warmte is alles actiever en mooier: bloemen, vlinders en andere insecten, vogels kikkers. Hemelse genoegens, ja misschien mag je wel van een mystiek-spirituele ervaring spreken (een heel diep gevoel), als je luchtig gekleed speurend de aparte soorten herkent en hun specifieke bijzonderheden ervaart. Dat herkennen is wel nodig als je de planten en vlinders inventariseert (en fotografeert) zoals ik. Misschien zijn er veel te weinig mensen die de soorten herkennen, want het spreekwoord is: Onbekend maakt onbemind -- en zo verdwijnen soorten "geruisloos". De natuurvolken kennen de soorten (= evt. toepassingen) wel; wij zijn dus iets 'kwijt'...

Dit jaar heb ik toestemming om in de Blauwe Kamer + fortificaties alle planten op lijsten te noteren, en dat deed ik per deelgebied en kilometer"hok". Interessant om in detail te zien, hoe de vegetatie zich onder invloed van het Plan Ooievaar ontwikkelt, met name de vele pioniersoorten rond de nieuwe grote plassen die nu weer een kans krijgen. Maar ook elders zag ik zeldzaamheden bijv. eironde leeuwebek en herts-munt). Het totaal aantal soorten zal circa 280 bedragen (het verslag is nog werk voor later). De vogelwereld is trouwens ook snel "verrijkt" door die grote ondiepe plassen (vele bijzondere oever- en watervogels!).

Op uitnodiging was ik op 2 juli ook bij de officiële (maar niet feitelijke...!) doorbraak van de zomerdijk. Zo'n poppenkast, met veel toespraakjes door "hoogwaardigheidsbekleders" (zelfs de staatssecretaris!), is kennelijk nodig om de broodnodige aandacht voor de natuur te krijgen. De mens is nu

eenmaal een illusiewezen (80% mythe, 20% verstand in zijn strevingen, hoorde ik laatst). En alles wat met geld en commercie te maken heeft, komt gemakkelijker aan zijn trekken dan kwesties rond de overleving van onze medeschepselen... Intussen blijf ik mijn vraagtekens zetten bij een permanente verbinding met dat mest- en gifstoffenrijke water van de Rijn. Door de stuwen is de rivier getemd, dus zonder de gevraagde "dynamiek".

Zojuist is mijn grote verslag van de planteninventarisatie in de Blauwe Kamer van 1985-'86 (samen met Herman Mooi, Joost van der Burg en Joop de Jonge) als echte publikatie uitgekomen in het nieuwe ecologische tijdschrift Eemvallei. Leuk om te lezen, een verhaal van 20 blz. lang, en als referentie dienend voor later onderzoek! Geïnteresseerden kunnen bij mij een kopie krijgen (à 2 gulden).

2. De Klankbordgroep Binnenveld is nu enkele malen bijeen-geweest. Het is een overleggroep ter stimulering/konkretisering van de uitvoering van het Beleidsplan Binnenveld, met vertegenwoordigers van de vier betrokken gemeentes, twee provinciale (= Gelderse en Utrechtse) boerenorganisaties, Milieugroep Ede, Vogelwerkgroep Wageningen, ENFB, Ruitersclub Bennekom, ANWB, Oudheidskamer De Kraats. Namens onze Werkgroep (en de KNNV) zit ik er ook in. De laatste keer is er ook nog een jager bijgekomen, namens de "Wildbeheer-eenheid De Vallei" (zoiets bestaat dus ook...), en hij blies (schoot) meteen zijn partijtje mee, door o.a. op te merken dat "zelf-reguleerbare natuur niet mogelijk is" (dus zonder jagers zou het maar een rommeltje zijn....).

Een belangrijk rapport dat besproken is, is dat van de (inter)gemeentelijke Werkgroep Natuur (ontwikkeld door Edese ambtenaren) onder de titel "Ecologische Hoofdstructuur Binnenveld". Daarin vind je werkelijk prima plannen om onze inheemse planten en dieren nog een kans te geven te overleven of terug te keren (bijv. via beheersovereenkomsten met de agrariërs), maar het is de vraag of er veel en dan nog op tijd gerealiseerd wordt.... De boerenorganisaties vinden dat allemaal maar niks, en onze eigen Gemeente Rhenen speelt een kwalijke rol door uitsluitend naar agrarische belangen te kijken: wel ondertekening van het Convenant, maar geen kansen geven aan de natuur, wat moge blijken uit het volgende:

- a. Het Relatienotabeleid van het Rijk wordt niet erkend, dus geen enkele stimulans richting boeren om in bepaalde gebieden (Rhenen: Achterbergse Hooilanden) hun grondgebruik te extensiveren tegen vergoeding. Dus: laat planten en dieren maar verdwijnen, ook als de boer er niet beter of slechter van wordt. Lang leve als ons gepraat over de "Heelheid van de Schepping". Alleen de mens telt.
- b. Er mag geen meter grond richting natuur. Eenzijdig bestuur dus, armzaligheid.
- c. Geen enkele randvoorwaarde voor de boomkwekerijen, ondanks de ecologische en landschappelijke bezwaren, die door de andere 3 gemeentes wel worden ingezien. Op zijn minst zou het open gebied gevrijwaard moeten worden, maar nee hoor, laat maar zitten.
- d. Ook aan landschapsplannen zoals Ede die ontwikkelde voor De Kraats-Nergena, heeft Rhenen geen behoefte, terwijl Beleidsplan Binnenveld dat toch impliceert.

De Werkgroep Verkeer heeft, onder leiding van de heer Peek van de gemeente Rhenen, intussen serieuze plannen gemaakt om het sluipverkeer uit het Binnenveld te weren middels (niet-fysieke) afsluiting van een aantal belangrijke routes. Maar dit is kersvers en staat nog onder embargo (de Klankbordgroep is wel ingelicht). Binnenkort zal dat wel geopenbaard worden.

3. Binnen de bebouwde kom staat de gemeente Rhenen wat positiever tegenover de natuur dan er buiten. In straat en plantsoen is het herbiciden-gebruik voor een groot deel afgeschaft: chapeau! (echter, op de begraafplaatsen wordt nog fors gebruikt, opdat de doden "keurig" liggen...). En de toepassing van kruidachtige onderbegroeiingen, bijv. op de Molenwal, in Elizabethplantsoen, in veel boomspiegels en in nieuwe plantsoenen, maar ook het "laten gaan" van grassen en wilde planten in de bredere heester- en boomvakken, dat is ecologisch zeer positief. Elders wordt nog wel erg keurig geschoffeld en bruikbare kruiden geen kans gegund.

De ecologische akker bij de Koerheuvel is ook een prima initiatief: geen gierstank en gif meer. In opdracht mocht ik de hopelijk terugkerende vaak heel interessante, "ouderwetse" akkeronkruiden inventariseren. Later zal ik dit in rapportvorm aanbieden aan de gemeente. Tot mijn opperste vreugde (ik kreeg er een echte kick van) zag ik nu al in dit eerste jaar enkele van de verdwenen akkeronkruiden terug!! (weliswaar meest nog slechts in bescheiden aantallen). De twee bijzonderste daarvan zijn de bleekgele hennepnetel en de akkerleeuwebek: graag een luid hoera dat ze er weer bij zijn, dat ze mogen overleven naast die slokop de mens. Vroeger groeiden ze tussen de rogge, maar al sinds ruim 10 jaar krijgen ze tussen mais geen kans meer. Verder vond ik guichelheil en een enkele korenbloem, naast veel reukeloze en echte kamille die het elders ook wel redden, en kromhals en akkerviooltje. Hopelijk zien we akkerandoorn, korensla en slofhak in de toekomst ook terug, en de papaver zou voor een vrolijke kleur kunnen zorgen!

In elk geval wat dit betreft een pluimpje op de hoed van de gemeente Rhenen. Minder fraai was hier wel dat die eeuwenoude houtwal moest wijken voor de nieuwbouw.

4. Ondanks de vele landelijke protesten tegen de rivierdijkverzwaringen en het tijdelijk opschorten van de nieuwe aanbestedingen dienaangaande, zullen deze wel worden doorgezet. Naast de funeste landschappelijke effecten op leuke dijkhuizen, boerderijen, tuinen, monumenten, bosjes en bomen is elke dijkverzwaring desastreus voor de vaak zo bijzondere plantengroei op de rivierdijken (stroomdalflora).

Ook de Grebbedijk tussen Wageningen (Lexkesveer) en Grebbeberg moet er over enkele jaren aan geloven. Op 21 september was er in het restaurant bij de Blauwe Kamer een hoorzitting over, met uitleg van door Waterschap en Heidemij. De dijk zal alleen verbreed worden, niet opgehoogd, tot een geleidelijker talud van 1 : 3. Vooral aan de noordzijde zal het effect groot zijn. Mijn inspraakbijdrage was, dat ik met klem aanbeval het stenen muurtje in de Grebbedijk dicht bij de sluis intact te laten. Er groeien daar vele zeldzame, bedreigde plantensoorten op.

Dirk Prins.

Gratis stikstofbemesting

Het is opvallend, dat de laatste jaren bomen en struiken zo weelderig groeien. Weinig mensen weten, dat er 50 tot 80 kg. stikstof per hectare jaarlijks uit de lucht komt. De groenproductie wordt daarbij ook nog eens gestimuleerd door de toegenomen CO₂-concentratie van de lucht. (in kassen wordt wel extra CO₂ geïnjecteerd om de groei te bevorderen.)

Gaat men ook nog bemesten met stikstof, dan rijzen bomen en struiken de pan uit; bomen en struiken, die over weg en pad groeien moeten in de zomer rigoureuus worden teruggesnoeid. Dit geeft enorm veel werk en kosten.

In het voorjaar worden de plantsoenen in Rhenen bemest met NPK-korrels, het lijkt er dan op of het fiks gehageld heeft.

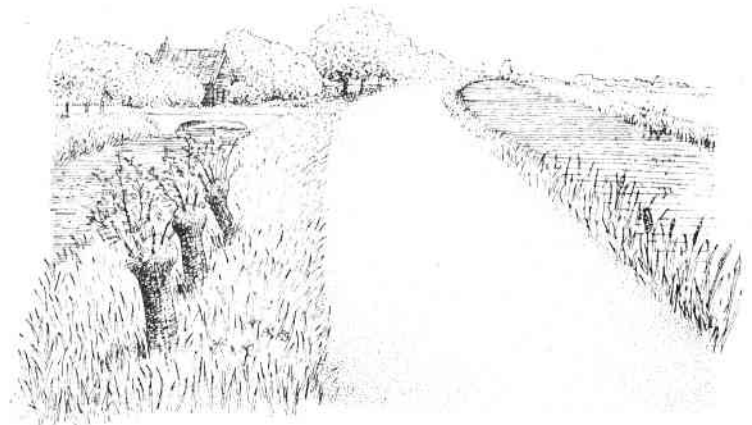
Kunstmest stikstof is zeer milieubelastend, bij de fabricage wordt veel brandstof verbruikt, CO₂-uitstoot dus, en de snel oplossende stikstof is bovendien schadelijk voor het bodemleven.

De plantsoenen vertonen daarentegen op verschillende plaatsen gebreksverschijnselen aan mangaan.

We hebben dhr. de Ridder van de plantsoendienst geadviseerd om mengmeststof PK-korrels op basis van Thomas'slakkenmeel te gebruiken. In deze meststof zitten ook nog kalk, mangaan en sporenelementen.

Wij hopen, dat het advies wordt overgenomen; het zou de gemeente veel snoeiwerk besparen en het milieu ten goede komen.

In het jaarverslag van gemeentewerken ontbraken overigens de cijfers over gebruik van kunstmest, compost of organische mest.

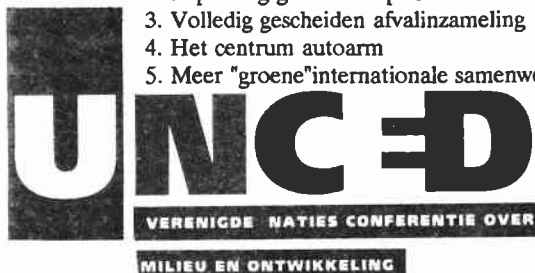
Gemeente ziet geen heil in klimaatverbond

Wereldwijd hebben honderden milieu- en ontwikkelingsorganisaties de handen ineengeslagen voor een grootscheepse internationale kaartenactie vanaf 18 april 1992 voor de "levensboom" in Rio de Janeiro tijdens de UNCED-Topconferentie over milieu en ontwikkeling, die plaats vond van 1 tot 12 juni 1992.

De WMR en de POR in Rhenen deden hier ook aan mee. Op de Oranje-markt met levensboom en op 16 mei met een speciale kaartenactie; beide evenementen werden opgeluisterd door indiaanse muziekgroepen. Er werden kaarten, voor de regering, om mee te riemen naar de levensboom in Rio de Janeiro in Brazilië, en kaarten voor de gemeente onder de bevolking verspreid.

De gemeentekaarten hadden de volgende tekst: In het bijzonder dring ik er op aan dat U de uitstoot van broeikasgassen vóór het jaar 2010 hebt gehalveerd. Ik vind het nodig dat de gemeente de volgende meest belangrijke maatregelen treft (maximaal drie aankruisen). De in Rhenen ingevulde kaarten leverde de volgende prioriteitenreeks op voor de gemeente:

1. Energiezuinige bouw
2. Beperking gebruik tropisch hardhout
3. Volledig gescheiden afvalinzameling
4. Het centrum autoarm
5. Meer "groene" internationale samenwerking

De meeste losse opmerkingen werden gemaakt over behoud natuurgebieden in Rhenen en over het bevorderen van de fietsveiligheid. Bovendien moesten de mensen aankruisen wat ze zelf voor maatregelen nemen. De prioriteitenreeks die in Rhenen werd ingevuld is als volgt:

1. Minder afval produceren en gescheiden aanleveren
2. Meer fietsen of reizen per trein of bus
3. Geen tropisch hardhout kopen
4. Minder vlees eten/vaker biologische producten kopen
5. Mijn energieverbruik halveren.

De kaarten werden op 26 juni aan B & W van Rhenen aangeboden. Met klem werd er op aangedrongen om het "klimaatverbond tot behoud van de aardatmosfeer" weer op de agenda van de gemeenteraad te zetten, onder het motto "handel lokaal".

B & W adviseerden echter de gemeenteraad in haar vergadering van 29 september om het klimaatverbond niet te ondertekenen. Het zou geen direct gemeentelijk belang zijn!

De Partij van de Arbeid, D66 en Groen Links konden geen enkel begrip opbrengen voor het afwijzen van het voorstel om toe te treden tot het klimaatverbond.

Het college en de coalitiepartijen klampten zich uitsluitend vast aan de gemeentewet: op grond van deze wet moet de raad zich uitsluitend bezighouden met zaken die de huishouding van de gemeente aangaan, anders begeef je je op glad ijs.

Deze opstelling is bedroevend en teleurstellend. Dit is een mondiaal probleem dat alleen door gemeenschappelijke inspanning gekeerd kan worden. Een eerste wereldwijde poging hiertoe werd onlangs op de wereldconferentie "milieu en ontwikkeling" ondernomen. Hier werd ook een klimaatverdrag getekend. De Europese gemeenten startten de actie klimaatverbond: een verbond tussen het rijke westen en de Indianen in de Amazone om twee belangrijke maatregelen, reductie van broeikasgassen en tegengaan van ontbossing, ineens te nemen. Inmiddels hebben **80 gemeenten** in Nederland het klimaatverbond ondertekend. Deze gemeenten zijn verenigd in de Klimaatverbond Vereniging Nederland en overleggen met elkaar hoe ze dit verbond in de praktijk gestalte kunnen geven.

Wij hebben ons nu als doel gesteld, te beginnen met voorlichting aan de burgers, wat heel belangrijk is op lokaal niveau en wat kan gebeuren binnen de gemeente. Immers wij moeten naar een duurzaam systeem toe. Alle mensen en instellingen vervullen een rol in het grote geheel van het systeem en doen bewust of onopzettelijk mee aan het doorschieten van het huidige systeem, wat eenzijdig gericht is op economische groei. Kwalijke gevolgen voor ons leefmilieu worden voorspeld, wanneer we zo doorgaan.

We hebben dan ook geen begrip voor de opvatting van B & W dat deze wereldwijde problematiek niet in de gemeentelijke huishouding voorkomt. Immers als we niet lokaal handelen zal er niets veranderen en ons leefmilieu zo veranderen dat de gemeente over een tijd niets meer te "huishouden" zal hebben.

Rose Blommers

Bijzondere tuinen

Mei 1992: 12 WMR leden gingen op avondexcursie naar twee bijzondere tuinen, één in het Spijkerkwartier in Arnhem, de andere in Velp. Tuinen met hoofdzakelijk inheemse planten.

Een fabriekje moest worden afgebroken en op die plaats zou een parkeerterrein komen. De flats er omheen waren aan renovatie toe.

De bewoners wilden veel liever een binnentuin i.p.v. een parkeerterrein vol auto's, ook vanuit de buurt.

Onder de bezielende leiding van Ben Veld werd een alternatief plan ingediend en kreeg men toestemming en hulp van de gemeente in de vorm van gereedschap, puin voor het creëren van heuvels, en een krediet voor het plantmateriaal.

Er kwam een tuin met een open middenstuk met gras, waaromheen verschillende heuvels, van puin opgeworpen, en met verschillende grondsoorten opgevuld.

Langs spannende paadjes en stenen trappetjes kan men rond en over de heuvels van de uitbundige bloemen en planten, bomen en struiken, insecten en vogels genieten. De inheemse planten zoeken hun eigen plekje, hoog, laag, droog, vochtig, schaduwrijk, zonnig, de natuur een beetje gestuurd door vrijwilligers. Er is zelfs een ruïne opgetrokken, waar vleermuizen in wonen. Romantiek en avontuur zijn volop aanwezig.

Voor moeders met kinderen is er een apart hoekje.

Een toegangspoort houdt 's nachts ongewenste bezoekers buiten en rooster daaronder houdt honden tegen.

Belangstellenden (ook uit het buitenland) worden trots rondgeleid door de gemeente, waarvoor het een voorbeeldproject is geworden van samenwerking van gemeente en vrijwilligers.

Zoiets moet vaker ontstaan! De natuur terug in de stad.

Ook de tweede tuin, die we bezochten, was door een enthousiaste kunstenaar in Velp gerealiseerd. Sef van der Molen wist samen met omwonenden het bouwterrein na afbraak van een huis vrij te houden. Hij vormde rond een natuurlijke, snel stromende beek een pintuin met een grote vijver, waarin kikkers, salamanders, en allerlei planten erin en eromheen een plaats vinden. Er wordt ook met niet-inheemse soorten geëxperimenteerd. Een gedeelte van zijn tuin lijkt wel een regenwoud, zo dicht begroeid met smalle paadjes en watervalletjes er doorheen.

De tuin heeft ook een educatieve functie: scholen en groepen worden er rondgeleid en het project wordt door de gemeente ondersteund.

Na koffie gedronken te hebben in deze sfeervolle "recycle"-tuin trokken we weer huiswaarts langs de keurig onderhouden stadstuintjes in Velp.

O, wat kan het toch ook veel spannender en natuurlijker!

Adres Sef v. d. Molen: Boulevard 33a 6881 HP Velp.
tel: 085 - 636113

De GFT container --- reacties en tips.

Over de GFT container kwamen ons kwalijke berichten ter ore van mopperende inwoners en ... de gemeente zelf.

Om vliegen en andere insecten en hun nakomelingen te lijf te gaan, wordt er niet geschuwd om insecticiden te spuiten!

In plaats van een waarschuwing door de ophaaldienst, bij het aantreffen van een plastic zak (speciaal om van de stank, drap e.d. verlost te zijn) blijft de GFT container nog eens 14 dagen als stank-zuil staan. En wordt er een rode kaart uitgedeeld.

De ophalers zouden voor één keer de aangetroffen plastic zak toch ook kunnen uitschudden in een lege container en zo de bewoners ter wille zijn.

Na zo'n weigering en rode kaart haken de mensen af, mede geprikkeld door de hoge afvalstoffenheffing, en gebruiken de groene container nog slechts voor HET TUINAFVAL.

Ook de gemeente klaagt bij monde van dhr. van der Steen, dat door het schoonspoelen van de containers boven het straatputje de kolken vaker moeten worden leeggezogen.

Na deze negatieve verhalen nu enige tips, waarmee de GFT container beter bruikbaar wordt:

Een dicht op elkaar gepakte groene massa zonder lucht gaat rotten en

stinken en geeft een vieze drap. Daarentegen een luchtige groene massa met voldoende beluchting gaat composteren en veroorzaakt aanzienlijk minder overlast aan stank, vocht en rotting.

Beluchting bereikt U door Uw groente- en tuinafval, bloemenafval in een krantje te verpakken; het is handig om groenten op een krantje schoon te maken en met krant en al in de GFT container te deponeren. U verpakt dan meteen lucht mee en materiaal om vocht op te vangen.

Ook een paar gaten in de bodem, en de deksel op een kier zorgt voor een betere doorluchting en droging.

Uw GFT container zal bovendien minder vuil worden en niet of minder vaak boven het straatputje schoongespoten hoeven worden. Dat scheelt water en werk voor de gemeente.

Mensen, die in de hoogbouw wonen kunnen hun groente- en fruitafval in papieren zak of krant meenemen naar de straatcontainer; ze hoeven dan niet extra terug om het emmertje weg te zetten.

Tuintips

Afgemaaid gras is heel geschikt om in de herfst de grond onder hagen en struiken af te dekken.

Wanneer U hierover wat lavameel strooit, verteert het gras tot een goede bemesting, het afgefallen blad kan daarop blijven liggen en verteert dan zonder schade (onttrekken van stikstof).

Ook voor de plantsoenen is dit een praktische manier om gras en blad op een natuurlijke en goedkope manier in de kringloop te houden.

Lavameel is nog te verkrijgen bij het secretariaat van de WMR.

Van de penningmeester

Aangezien bijna de helft van onze donateurs dit jaar hun bijdrage nog niet overmaakten hebben we besloten om over te gaan op het innen door middel van acceptgirokaarten.

Voor degenen van wie we over 1992 nog niets mochten ontvangen is er bij deze nieuwsbrief een acceptgirokaart ingesloten.

Intussen danken we diegenen die dit jaar door hun geldelijke steun ons in staat hebben gesteld om de milieuproblemen in de regio zo goed mogelijk te behartigen.

Cursus 'Milieu in en rond het huis'

Afgelopen voorjaar hebben leden van de WMR een cursus georganiseerd over milieu en huishouden. In deze korte cursus van drie ochtenden hoopten we enig milieubewustzijn bij de deelnemers aan te kweken. We kunnen nu tevreden terugkijken op deze cursus, al blijft het gissen wat de deelnemers met de opgedane kennis hebben gedaan.

Dankzij De Rijnpost is de cursus verschillende keren aangekondigd in deze krant. De aankondiging ging gepaard met een informatief stukje over milieu in het huishouden.

Daarnaast zijn er op verscheidene plaatsen posters opgehangen.

Het aantal deelnemers is er niet erg groot door geworden; we startten met veertien deelnemers (13 vrouwen en 1 man). Het was een fijne groep om mee te werken, maar we hadden uiteraard wel gehoopt, dat meer Rhene-naren zich tot deze cursus aangesproken zouden voelen.

Er zijn drie thema's besproken : voeding, afval en was- en schoonmaak-middelen. Naast informatie en tips vroegen we door middel van opdrachten de deelnemers in hun eigen keukenkastjes te duiken en de produkten op milieuvriendelijkheid te testen.

Wijzelf hebben vooral op het gebied van wasmiddelen veel bijgeleerd en uitgeprobeerd; de deelnemers waren niet echt af te brengen van hun reeds beproefde produkten. Echt schoon (met chloor of Ariel Ultra), zo handig (diepvries) en zo licht (pakken melk) waren voor sommigen vaak belangrijker dan dat het beter is voor het milieu. En wie herkent dat niet ?

Soms bleken mensen van oudsher al te kiezen voor eenvoudige schoonmaakmiddelen of eetgewoonten, die samengaan met enige milieuvriendelijkheid.

Gelukkig waren enkele deelnemers ook zeer genegen om hun eigen keezes onder de loep te nemen en te zoeken naar een milieuvriendelijker alternatief (bv. minder vlees, minder additieven in eten, Eko-Glassex).

Nieuwsgierig hoe milieubewust u bent in het huishouden? Lees dan onderstaande tips !

- Kies zoveel mogelijk groenten van het seizoen, uit deze streek. En beperk daarmee het gebruik van verwarmde kassen en kostbaar vliegvervoer van fruit en groenten uit verre streken.
- Diepvriesgroenten vergen veel energie. Waarom rode kool uit de diep-

vries als het ook vers voorradig is? En de spinazie komt wel weer in het voorjaar, vers van de volle grond.

- Elke dag vlees eten is niet nodig, niet gezond en niet goed voor het milieu. 14 miljoen varkens en nog meer kippen in Nederland belasten met hun mest het milieu te veel. Hun voer komt merendeels uit ontwikkelingslanden (o.a. tapioca, maar ook graan). Een gedeelte van dit voer is rechtstreeks voor menselijke produktie geschikt. En de landbouwgrond daar kan beter voor eigen voedselvoorziening gebruikt worden. Er zouden veel meer mensen kunnen eten als er meer plantaardig en minder dierlijk gegeten zou worden. En dan hoeft de vleesconsumptie echt niet helemaal gestaakt te worden!

- Bij de teelt van biologische groenten zijn geen bestrijdingsmiddelen en kunstmest gebruikt. Bovendien onderhouden biologische boeren bodem en landschap meestal beter dan hun gangbare collega's. Als u alleen al zou overgaan op biologische aardappels, dan helpt u de natuur een flink eind. Want 60 % van de bestrijdingsmiddelen gebruiken boeren voor de teelt van aardappels.

De kwaliteit van biologische aardappels is goed. Dit heeft u kunnen lezen in de consumentengids, waar de biologische aardappel Santé als beste uit de test kwam.

- Kies produkten met zo min mogelijk verpakking. En liever een papieren zak, kartonnen doos of glazen pot, dan een plastic verpakking.

- Zeepwasmiddelen breken sneller af in het water dan detergenten van synthetische wasmiddelen en zijn daarom te verkiezen. Gebruik zomin mogelijk bleekmiddel in het wasmiddel en schaf het gebruik van de wasverzachter af. In beide zitten stoffen die het milieu te veel belasten en soms niet eens afgebroken kunnen worden.

Een milieuvriendelijke schonmaakplank ziet er bijvoorbeeld zo uit:

1. vloeibare of groene zeep, eventueel een allesreiniger op zeepbasis
 2. een poedervormig schuurmiddel zonder bleekmiddel
 3. een eenvoudig afwasmiddel op zeepbasis (bv. Ecover)
 4. schoonmaakazijn of citroenzuur
 5. soda
 6. spiritus
 7. ossegalzeep
 8. schuurpons, zeem, borstel, gummihandschoenen
 9. gootsteenplover
- en verder niets.....?!

De WMR heeft inmiddels een schat aan informatieboekjes over dit onderwerp. Onder andere:

Cursusboek Natuur en Milieu. Uitgave IVN en SME

Schoonmaak- en wasmiddelen. Uitgave Milieudefensie

Milieubesparendhuishouden. Uitgave Natuur en Milieu

De Groene Consumentengids. Uitgave Consumentenbond met *zeer waardevolle nieuwe informatie*

De afvalrace Uitgave de Volkskrant

Ze zijn er om te lezen !

Namens de cursusgroep:

Els Heyboer

Willem van Wingerden

Wies Cobben

José Besselink

Milieubewust leven

Milieubewust leven is niet altijd even gemakkelijk: een slogan uit de nieuwsbrief milieubeleidsplan, waarmee de WMR kan instemmen. Echter eerste voorwaarde voor **MILIEUBEWUST LEVEN** is het ontwikkelen van een milieubewust zijn. Hieruit kan milieubewust handelen voort vloeien. Dit geheel is effectiever dan het stellen van milieumaatregelen van bovenaf. Het zou voor een ieder goed zijn, dus ook voor ambtenaren van de provincie, om een dieper milieubewustzijn te ontwikkelen. Indiaanse sjamanen, die zich als doel gesteld hebben het milieubewustzijn in onze cultuur en in ons persoonlijk leven te doen herleven, kunnen hen daarbij helpen door middel van een cursus.

Op verschillende plaatsen in de tekst gaat het ontwerp milieubeleidsplan Utrecht de WMR niet ver genoeg. Er zou bijvoorbeeld veel meer WATER bespaard kunnen worden, wanneer in plaats van closet waterspoeling faecaliën door vacuum-afzuiging verwijderd worden.

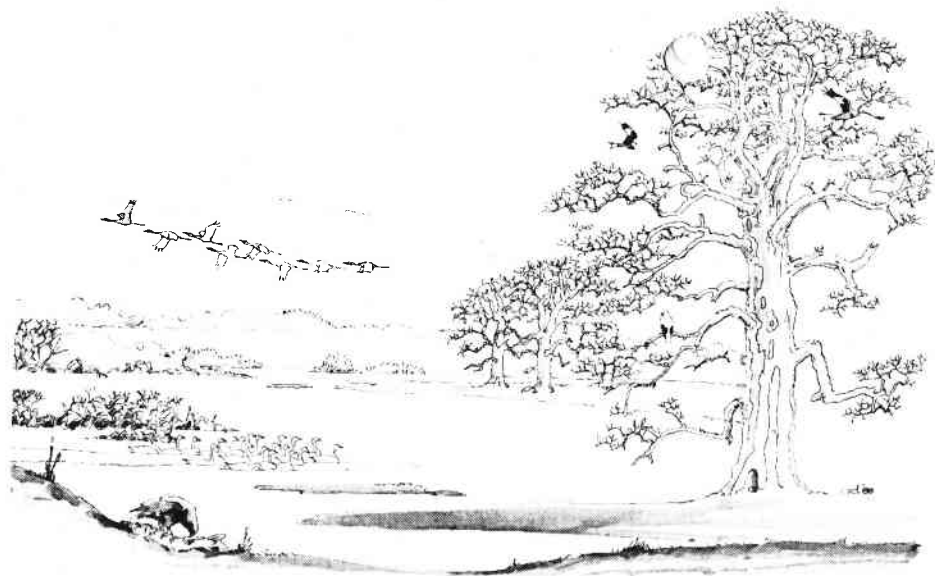
Er komt teveel MEST in water, bodem en lucht terecht. Per hectare regent er 50 tot 80 kg stikstof uit de lucht, dat hoofdzakelijk afkomstig is uit de bio-industrie en overmatig (kunst)mest gebruik. De provincie zou gelden beschikbaar kunnen stellen om onderzoek te doen naar de uitstoot van ammoniak en stikstof verliezen bij verschillende methoden van bemesting en mestverwerking. De regering zou stimuleringsmaatregelen kunnen nemen door heffing op kunstmest, wegens de grote hoeveelheid energie nodig bij productie, uitstoot aan CO2 en afval van zware metalen.

Het provinciale beleid is nog te veel gericht op voorzieningen, die door techniek het mestprobleem moeten stoppen. Deze oplossingen kosten te veel energie en blijken het mestprobleem niet voldoende terug te dringen. Stalcompostering in een moderne versie van de potstal is een betere oplossing, naast het terugdringen van de veestapel.

Om de doelgroep zelf te betrekken in het oplossen van het probleem in plaats van enkel regels van bovenaf te stellen, zou er aan agrariërs eenvoudige meetapparatuur beschikbaar gesteld kunnen worden. De boeren kunnen dan zelf de ammoniakuitstoot bepalen, en aan de hand hiervan hun werkmethode aanpassen ten behoeve van het milieu.

AFVALveroorzakende producten dienen door eko-tax belast te worden, in de hoop hiermee hun productie terug te dringen.

De taak van de provincie wat betreft hergebruik ligt in het organiseren hiervan door middel van voorlichting, subsidies en andere economische

prikkels aan glasspoelerijen, sloopstraten en dergelijke.
Het zelf composteren door particulieren blijft het meest milieusparend en verrijkend en zou daarom gestimuleerd moeten blijven worden.

We beschermen ons leefmilieu beter wanneer het gemotoriseerd VERKEER teruggebracht wordt. Daarom zouden beheerders van subsidies bij stadsvernieuwingen beter moeten toezien, dat plannen voor veranderingen ten gunste komen van voetgangers en fietsers ten koste van het autoverkeer. Daarnaast zou er een car-poolnet in de provincie opgezet kunnen worden, die de provincie door maatregelen stimuleert.

De uitvoering van het Milieubeleidsplan zal ook in hoge mate afhangen van de inzet van de GEMEENTEN. Wij achten een onafhankelijke milieu-ambtenaar, die alle plannen op milieu-effecten onderzoekt, hiervoor onontbeerlijk.

Op scholen zou een schoolbioloog bij de jeugd het milieubewustzijn kunnen ontwikkelen, zodat zij als volwassenen milieubewust REACTIE

WMR OP MILIEUBELEIDSPAN UTRECHT

Namens de WMR heeft Wies Cobben een schriftelijke reactie gegeven op het ontwerp Milieubeleidsplan 1993-1997 van de provincie Utrecht. Een plan, waaraan de WMR ook heeft meegewerkt door deelname aan de klankbordgroep.

José Besselink

Milieunummers

Politie Rhenen	
milieu-ambtenaar Coops	08376 - 19007
Gemeente Rhenen	
milieu-ambtenaar Haverkamp	08376 - 82111
Algemene Inspectie Dienst (AID)	
voor mestboekhouding, mestoverlast en bestrijdingsmiddelen	01720 - 73691
Inspectie voor milieuhygiene	030 - 333003
Geluidshinder vliegtuigen	
(hoofdinspectie luchtmachtstaf)	06 - 0226033
of	
klacht inspreken op geluidsband, klager wordt teruggebeld	070 - 492300
Verontreiniging oppervlaktewateren	030 - 583580
Alarmnummer verontreiniging van de Rijn	085- 615302
Provinciehuis Utrecht	
informatie afvalverwerking, bodemvervuiling, stortplaatsen e.d.	030 - 589111
Streekverband Zuid-Oost Utrecht	03404 - 87882
Stichtse Milieu Federatie	030 - 202791
Milieutelefoon Milieudefensie	020 - 6262620
Stichting Natuur en Milieu	030 - 331328
Stichting Milieu Edukatie (SME)	
informatie over onderwijs, tentoonstellingen, lesbrieven, e.d.	030 - 713734
Alternatieve Consumentenbond	
voeding en gezondheid	020 - 6863338
.....	020 - 6863586
Centrum voor Energiebesparing Delft	015 - 131260
Stichting Voorlichting Energiebesparing	055 - 497911
Medisch Milieukundige	03404 - 87614